

Werk

Titel: Herbarium Amboinense, plurimas conplectens arbores, frutices, herbas, plantas ter...

Jahr: 1750

Kollektion: Zoologica

Werk Id: PPN369547365

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PID=PPN369547365> | LOG_0093

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

CAPUT QUINQUAGESIMUM QUARTUM.

Filix florida. Salecong.

Duodecima est rara Filicis species, plerumque simplicem rectumque emittens caulem, binos cum dimidio, & tres pedes altum, cui infidet primo fasciculus seu collectio trium quatuorve longorum foliorum in semi circulo locatorum, quæ vix minimum digitum lata, & digitum longa sunt, dein in binas lacinias distincta, atque harum quævis iterum in binas tresve minores, instar linguarum serpentum. Supra hanc collectionem plura similia locantur folia alternata, sed plerumque simplicia, & eodem modo distincta. Plerumque nil nisi folia in hac conspiciuntur planta, aliquando autem spicam longam seu racemum profert in minores laterales distinctum, ex quibus aliquid ruffi & arenosi dependet, floriferi quasi, quod tamen perit, nil proferens vel relinquens. Radix vilis est, ac fibrosa. Ad Ophioglossi species referri quoque possit, sed sapor nimis Filicinus est.

Nomen. Latine *Filix florida*; Malaice & Amboinice *Salecono*.

Locus. Ad altas crescit ripas fluminis Weytomme in agris sub Carice, ac raro sese conspiciendam præbet.

Ujus. Ejus nullus huc usque innotuit.

Tabula Trigesima quinta

Ad Figuram primam *Filicem* exhibet *floridam*.

Figura secunda *Polypodium* sinit *Indicum minus*, sive *glabrum*, cum quo convenit *Filix*, *Polypodium dicta*, minima, *Virginiana*, *platyneuros Plukn. Amag. pag. 153.* & *Pbyt. Tab. 289. fig. 2.* & forte *Polypodium minus*, alterum, *Scolopendriae facie Banist. Catal. Mss.*

CAPUT QUINQUAGESIMUM QUINTUM.

Polypodium Indicum. Simbor.

Decima tertia species *Polypodium Indicum* continet, cujus binas observavi species, majorem seu pilosam, & minorem seu glabram.

Primo. *Polypodium pilosum* seu *majus*, monstrosa species est, repentes gerens radices supra terram, & arborum cortices, quæ plerumque pollicem crassa est, aliquando infantis brachium, externe obducta densis & ruffis villis seu pilis, ita ut melius pellem referat lupi vel vulpis, quam radicem, sique e longinquo ad arborem pendere quis eam videat, pilosum per eam currere animal is putaret, quales sunt Koeskofen, in primaria enim radice hic & illic laterales brevesque conspiciuntur protuberantiæ, quæ animalis pedes præsentant, intus albæ sunt hæ radices, seu ex albo virentes colore, succosæ, fragiles, & sine filis seu fibris, instar caudicis Brassicæ, inferior hujus radices pars obducta est, seu ex ea dependent innumeræ ruffæ & breves fibrillæ, quibus sese figit arborum corticibus, ex quibus etiam haud firmiter, seu laxè dependet.

Ejus folia duplicem habent formam, prima enim nullos alios gerunt caules nisi crassum nervum medium, & oblique seu ad radicis latus locantur, trigona fere & formata instar flabelli inversi, binas transversales palmas lata, & unam erectam alta, inferiore seu latissima parte arcte radicei adcumbunt, parum convexa, bina alia latera seu oræ in breves lacinias distinctæ sunt, ac superius cito anguste & acute terminantur.

Ad quamvis laciniam crassa excurrit costa ex nervo medio, ipsorumque interstitia pertexta sunt incurvis venis, totum vero folium firmiter expansum est instar veli concavi, ac diu radice infidet plena sua forma, licet sit cinereum & exsuccum, vel ficcum. Ad hujus partem internam ex ipso radice dorso alius excrescit altior crulis, nigricans, firmus, externe rotundus, interne planus, ad oras angustis alis seu pelliculis obductus & acutus, tres quatuorve pedes altus, peculiare formans folium, a priore diversum.

Inf-

VIER EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

De bloeyende Vaare.

DE twaalfde zoorte is een zeldzame, en rare *Varen* geslagt, meest met een enkele regte steel opschietende, derdehalve en drie voeten hoog, daar aan staat eerst een vergadering van drie of vier lange bladeren, in een halve Cirkel, kwalijk een pink breed, en een vinger lang, van daar zyn ze in twee snibbelen verdeelt, en yder van de zelve wederom in twee of drie mindere, als slangetongen. Boven deze vergaderinge staan meerder gelyke bladeren boven malkander, met beurten, dog meest enkel, ook op de zelve manier verdeelt. Men ziet de meesten tyd niets daar aan dan de bladeren, en zomtyds brengt bet een lange aaire of tros voort, in minder takken verdeelt, daar aan men iets ros en zandigs ziet hangen, als of bet een bloeizel was, en zonder iets anders te formeeren vergaat. De wortel is gering, en vazelig. Men zoude bet ook wel onder de zoorten van *Opbioglossum* mogen trekken, maar de smaak is te *Varenagtig*.

Naam. In 't Latyn *Filix florida*; in 't Malaice en Amboins *Salecong*.

Plaats. Het waist aan de booge oevers, langs de rivier *Weytomme*, op de velden onder 't *Snygras*, en komt zelden voor den dag.

Gebruik. Daar van is nog niets bekend.

De vyf en Dertigste Plaat

Vertoont in de eerste Figuur de bloeyende *Varen*.

De tweede Figuur verbeeldt het kleine glatte *Indische Polypodium*, waar mede overeenkomt de *Vare*, *Polypodium* genaamt, uit *Virginie*, die zeer klein is, en plat van zenuwen, van *Plukn. Amag. pag. 153.* en *Pbyt. Tab. 289. fig. 2.* en mogelyk het andere kleine *Polypodium*, in de gedaante van de *Scolopendria* van *Banist. in de Catal. Mss.*

VYF EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

Het Indische Polypodium.

Het dertiende geslagte begrypt bet *Indische Polypodium*, waar van ik twee zoorten aangemerkt hebbe, groot of bairige, en klein of kale.

I. *Polypodium pilosum*, bet groote of bairige, is een monstreus geslagte van *Polypodium*, met kruipende wortelen boven de aarde, en op de schorze der boomen, in 't gemeen een duim dik, zomtyds ook als een kinds-arm, buiten digt bekleed met weeke en rosse vlokken of bairen, zoo dat bet beter een wolfs of vossenbuid gelykt dan een wortel, en als men ze aan de bomen van verre ziet hangen, zoude men meenen, dat 'er een bairig beest, gelyk de *Koeskoeffen* zyn, daar aan op liep, want aan de hoofdwortel ziet men hier en daar ter zyden korte uitwassingen, dewelke de poten van een beest verbeelden, binnen zyn ze wit, of uit den witten groenagtig, sappig, brosch, en zonder draden, een koolstronk gelyk, de onderste zyde van deze wortel is behangen met ontelbare rosse, en korte vazelingen, waar mede bet zig begt in de schorzen der boomen, en losselyk daar aan hangt.

Zyne bladeren zyn van tweederlei gedaante, want de eersten hebben geen andere steelen, dan een dikke middelzenuwe, en staan wat schuins, of ter zyden aan de wortel, schier driezydig, en gefatzoeneert als een omgekeerde wayer, twee dwershanden breed, en een staande band hoog, met de onderste of breedste zyde, zitten ze digt op de wortel, een weinig inwaarts gekromt, de twee andere zyden zyn in korte snibbelen gesneeden, en lopen vooren schiebelyk spits toe.

Na ieder snibbel loopt een dikke ribbe van de middelzenuwe, en hare tusschenplaatsen zyn met veele kromme aderen doorweven, bet geheele blad staat styf gespannen als een bol zeiltje, en blyft lange aan de wortel zitten in zyn volle fatzoen, al is 't grauww en verdroogt. Aan de binnenzijde van dezen, regt uit de rugge van de wortel komt een andere steel, zwartagtig, styf, buiten rond, binnen plat, aan de kanten met smalle vellekens bekleed, drie en vier voeten hoog, makende een byzonder blad, van 't voorrige verschillende.

Want